

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Esa Tuominen
PL 66
00521 Helsinki

MUISTUTUS 5.5.2025**Muistutuksen tekijät****Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Savon piiri**

Pirjo Paldanius, toiminnanjohtaja
pohjois-savo@sll.fi
Kotikunta/toimialue: KUOPIO/Pohjois-Savo

Rautavaaran luonnonystävät ry

Eerika Korhonen, puheenjohtaja
Kuopiontie 60, 75680 YLÄ-LUOSTA
rautavaara@sll.fi
Kotikunta/toimialue: Rautavaara

Nilsian luonnosuojeluyhdistys ry

Sami Rissanen, puheenjohtaja
Laitilantie 21, 73300 NILISÄ
nilsia@sll.fi
Kotikunta/toimialue: Kuopio/Nilsia

Muistutuksen kohde

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on kaivoslain (10.6.2011/621) perusteella 1.4.2025 kuuluttanut seuraavan malminetsintälupaa koskevan hakemuksen ja hakemuksen luvan täytäntöönpanemiseksi muutoksenhausta huolimatta:

Metals One Finland ry
Alueen nimi: Kirkkosuo
Lupatunnus: ML2024:0100
Alueen sijainti ja koko: Rautavaara, 67,9 ha.

Muistutuksen peruste

Malminetsintälupahakemus on muistuttajan mielestä laajoilta osin puutteellinen eikä täytä vastuulliselle toimijalle asetettavia vaatimuksia.

Geologian tutkimuskeskus on julkaissut vuonna 2023 kattavan tutkimusraportin Opas mustaliuskeiden ympäristövaikutusten arviointiin ja hallintaan (Linkki 1). Hakija ei näin ollen voi vedota voimassa oleviin malminetsintälupiin, vaan nykyistä lupahakemusta käsiteltäessä on otettava huomioon uusin tutkimustieto.

Mustaliuskemalmioon kohdistuvan lupahakemuksen arviointia suoritettaessa on syytä perehtyä edellä mainittuun tutkimusraporttiin erityisesti kun malminetsinnän kohteena on mustaliuskemalmio ja se sijoittuu kyläkeskuksen välittömään läheisyyteen.

Tämä muistutus sisältää havainnot luvanhakijan antamista puutteellisista ja harhaanjohtavista tiedoista.

Muistutuksella esitetään, ettei malmienetsintälupaa tule myöntää niiden tietojen perusteella, joita luvan hakija on antanut. Hakijan toiminnan aloittamista tulee lykätä, kunnes hakija on antanut seuraavaksi mainittuihin seikkoihin liittyen riittävät tiedot.

Muistutuksella huomautetaan seuraavista Kaivoslain 46 § mukaisista seikoista:

A. Hakemukseen on edellytettävä kaivannaisjäteasetuksen mukainen

kaivannaisjätesuunnitelma käsittäen kattavat tiedot kallioperän geokemiallisista ominaisuuksista, erityisesti mustaliuskeen laadusta, koostumuksesta ja vaikutuksista.

Suunnitelman tulee erityisesti käsittää selvitys syntyvien vesi- ja kiinteiden jätteiden määrästä ja laadusta sekä näistä aiheutuvista ympäristövaikutuksista, kun jätettä jää joka tapauksessa kairausreikään ja mahdollisesti muualle ympäristöön. Hakemukseen on täydennettävä, minne kaivannaisjäte toimitetaan ja miten osoitetaan kaivannaisjätteen sisältävien raskasmetallien pitoisuudet. Jätehuoltosuunnitelmassa on puutteellisesti esitetty, että kairaussoija toimitetaan tarvittaessa paikalliseen jätteenkäsittelylaitokseen, jollaista ei todellisuudessa ole olemassa.

B. Hakemukseen on **selvitettävä pinta- ja pohjavesivaikutukset ja niiden torjunta sekä miten jälkivalvontaa suoritetaan**. Lisäksi on annettava selvitys maastoon jäävien

kairausputkien poistosta ja kairareikien tukkimisesta pitkälle aikavälille

(kaivannaisjäteasetus, ei saa pilata pitkienkään aikojen kuluttua). Hakijan aiemmin

luvitetuista kairausrei'istä malminetsintälupa-alueella ML2012:0169 on havaittu nousevan vettä, maastossa havaittu kairausjätettä sekä kuollutta kasvillisuutta. Useiden kairausreikien ympäristö on havaittu poikkeuksellisen kosteaksi, joka kertoo mahdollisesta veden noususta kairausreiästä. Muistuttajien mielestä hakija ei ole huolehtinut riittävästä aiempien kairausreikien seurannasta eikä ole piitannut kairausjätteen käsittelystä asianmukaisesti.

Liitteellä 1 on esitetty maastokatselmusraportti, josta selviää ajankohtainen tilanne maastossa.

C. Hakemuksessa on **selvitettävä malminetsinnän vaikutukset Natura-alueeseen**.

Malminetsintäalue on käytännössä kiinni Natura-alueessa yli kilometrin matkalta.

Malminetsintäalueen ja Keyritty-joen Natura 2000 -alueen väliin on jätetty vain olematon, 50

metrin suojavyyhyke. Lisäselvityksellä on perusteltava, mihin suojavyyhykkeen etäisyys perustuu ja miten voidaan varmistaa, etteivät malminetsintäalueen pintavedet päädy Natura 2000 suojeltuun jokeen? Ympäristönsuojelun näkökulmasta riittävä suojaetäisyys Natura suojeltuun jokeen vaatii tapauskohtaisen selvityksen, jota ei kyseisellä aikataululla pystytty tekemään. Erityisesti Keyrityjoen kohdalla on huomioitava se seikka, että se on merkitty lohijokeksi, jossa on luonnollinen, heikko taimenkanta. Tämä tieto ei ole julkista ja sillä pyritään suojelemaan erittäin haavoittuvaista taimenkantaa. Muistuttaja vaatii hakijaa **täydentämään malminetsintähakemukseen puuttuvat liitteet** luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitetusta arvioinnista ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukaisesta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta tai Natura-arviosta. Esimerkiksi Kirkkosuo on laaja harvinaisen luonnontilainen, ojittamaton suoalue, joka tässä mittakaavassa on harvinaisuus. Luonnonmonimuotoisuuden kannalta on varmistettava, että Kirkkosuon alue säilytetään nykyisessä tilassaan.

D. Muistuttajan mielestä hakijan tulee selvittää muut mahdolliset hankkeeseen osalliset tahot ja tutkimuksen mahdolliset **vaikutukset talokohtaisiin kaivoihin** malminetsinnän lähialueella.

E. Kaivoslain 46 § 10 momentin mukaan malminetsintälupaa ei saa myöntää, ellei alueella voida perustellusti arvioida olevan kaivosmineraaleja. Tässä tapauksessa **alueella ei ole riittävästi eikä perustellusti kaivosmineraaleja**, joilla voidaan osoittaa, että hanke on kokonaisuudessaan uskottava. Metals Onen ilmoittama mineraalipotentiaali on tällä hetkellä arviolta 28 milj. tonnia. Terrafame (mustaliuskemalmio) on ilmaissut, että kaivostoiminnan edellyttämä mineralisaation on oltava lähes kymmenkertainen ollakseen jollakin tavoin kannattavaa.

F. Kaivoslain 46 § 8 momentin mukaan malminetsintälupaa ei saa myöntää alueelle, jossa luvan mukainen toiminta aiheuttaa olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle. Jo pelkästään **malminetsintä tuo merkittävää mainehaittaa** Rautavaaran kunnalle ja alueen matkailu- ja luonnontuotealan toimijoille ja samoin metsästäjille, kalastajille ja luonnontuotteiden keräilijöille.

G. Kaivoslain 46 § 9 momentin mukaan, jos on painavia perusteita epäillä, että haetun alueen laajuuden johdosta taikka hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä muista syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan ryhtyä luvan mukaiseen toimintaan, taikka **jos hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt** tämän lain mukaisessa toiminnassa toimintaan sovellettavaan lainsäädäntöön perustuvia **velvollisuuksia**; laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

Hakijan antaman kaivannaisjätesuunnitelman mukaan kairaussoijaa kertyy 500–1000 kg / 100 kairausmetri. Vuonna 2023 kairauksissa hakija on tehnyt 8 syväkairausreikää, yhteensä 1551 metriä. Laskennallisesti vuonna 2023 kairauksessa on syntynyt 8.000–16.000 kg kairaussoijaa. Vaikuttaa hyvin vahvasti siltä, että **kairauksissa syntynyt kairausjäte on jätetty maastoon. Muistutamme, että hakijan on poistettava edellisten kairauksien aikana**

syntynyt vaarallinen jäte pois maastosta ja selvittääkseen alueen malmipotentialin vastuullisesti, hakijan tulee osoittaa hakemuksessa malminetsinnässä syntyvän rikki-pitoisen ympäristöjätteen (kairaussoijan) todellinen määrä ja kuinka se on käsitelty ja tullaan käsittelemään.

Hakija ole tiedottanut alueen asukkaita, että veden nousu kairausrei'istä ei ole sallittua. Alueen asukkaat eivät näin ollen ole osanneet tehdä asianmukaisia ilmoituksia vuotavista kairausrei'istä. Tämä on herättänyt **hakijaa kohtaan epäluottamusta**.

On osoitettavissa, että luvanhakija on **esittänyt virheellistä tietoa** alueen asukkaille pitämässään yleisötilaisuudessa 4.9.2024 sekä kertonut sijoittajille harhaanjohtavaa tietoa. Metals One Oy:n maajohtaja Robert Mannström vertasi Rautavaaran mustaliuskeavolouhosta suoraan Paraisten kalkkikaivokseen ja antoi kuntalaisten ymmärtää, että mustaliuske ja kalkki olisivat samankaltaisia, jättäen mustaliuskeen terveydelle ja luonnolle haitalliset ominaisuudet kokonaan huomioitta. Aineisto on nähtävissä Rautavaaran kunnan sivujen kautta (Linkki 2)

Hakemusasiakirjoissa väitetään virheellisesti, että ”Hakemusalueella tai sen läheisyydessä ei sijaitse luonnonsuojelukohteita.” Tämä tieto ei pidä paikkaansa.

H. Malminetsintä-lupa-alueella sijaitsee eristäytynyt riekkoyhdyskunta, jossa on vuosittain 1-2 poikuetta. Riekkoyhdyskunta on pesinyt alueella yhtäjaksoisesti ainakin 1970-luvulta asti. Malminetsintähakemuksella **tulee perustella, miten varmistetaan alueella pesivän riekkoyhdyskunnan häiriötön elinympäristö**.

I. Malminetsintä-lupahakemuksesta **puuttuvat** seuraavat kaivoslain edellyttämät **liitteet**:

- 7.1. Virkatodistus
- 7.4. Selvitys kunnalta hakemuksen kohteena olevasta alueesta ja sen kaavoitustilanteesta, alueen käyttöä koskevista rajoituksista, sekä niistä, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea (asianomainen)
- 7.6 Kaivannaisjätehuoltosuunnitelma on tehty ympäristösuojelulain nojalla
- 7.7 Viranomaisen todistukset, rekisteriotteet ja vastaavat asiakirjat, joilla varmennetaan hakemuksessa esitettyjen tietojen sekä säädettyjen vaatimusten huomioonottaminen
- 7.9 Liitteenä luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu arvioinnista ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus tai Natura-arvio
- 7.9.1 Liitteenä tarkka tutkimussuunnitelma alueelta, joka sisältää kulku-urat ja yksityiskohtaiset tutkimuskohteet paikkatiedostoina
- 7.9.2 Tiivistelmä Natura-arviosta ja sen liitteissä esitetyistä tiedoista kuulutusta varten (vain julkiset tiedot).

Malminetsintä-lupaa ei tule myöntää ennen puuttuvien liitteiden toimittamista.

Näiden seikkojen lisäksi muistutamme kuuluttajaa sekä hakijaa tutustumaan Korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen KHO:2024:97 (Linkki 3), jossa korkein hallinto-oikeus on katsonut, että syväkairauksessa maanpinnalle nouseva, kairauksen jäähdytysveteen

sekoittunut hienojakoinen kiviaines eli kairaussoija oli kaivoslaissa tarkoitettua kaivannaisjätettä.

Muistutamme myös tutustumaan seikkaperäisesti Kainuun ELY:n laatimaan lausunnostoon Metals One Exploration Oy:lle, koskien malminetsintälupahakemusta ML2024:0050 (Linkki 4).

LIITTEET

Liite 1: Maastokatselmusraportti 29.4.2025

LINKIT

Linkki 1. **GTK 2023.**

Opas mustaliuskeiden ympäristövaikutusten arviointiin ja hallintaan GTK 2023. Opas on ladattavissa Researchgaten sivuilta:

https://tupa.gtk.fi/raportti/arkisto/81_2023.pdf

Linkki 2. **Metals One 2024.** 4.9.2024 Rautavaaran infotilaisuuden materiaali.

Materiaali on ladattavissa. Rautavaaran kunnan sivuilta:

<https://www.rautavaara.fi/content/uploads/2024/09/Rautavaara-Community-Presentation.pdf>

Linkki 3. **Korkein hallintoikeus 2024.**

<https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1723536653505.html>

Linkki 4. **Tukes 2024.**

<https://tukes.fi/documents/5470659/196899033/>

[ML2024_0050_päätöksen_kuulutus.pdf/c4d50db6-93ed-2b24-261f-0406a87ffc41/](https://tukes.fi/documents/5470659/196899033/ML2024_0050_paatoksen_kuulutus.pdf/c4d50db6-93ed-2b24-261f-0406a87ffc41/)

[ML2024_0050_päätöksen_kuulutus.pdf?version=1.0&t=1728976783448](https://tukes.fi/documents/5470659/196899033/ML2024_0050_paatoksen_kuulutus.pdf?version=1.0&t=1728976783448)